

ეკოტურიზმის როლი ქვეყნის მდგრად განვითარებაში

ანა მაზმიშვილი

ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორი

აბსტრაქტი

ეკოტურიზმმა, როგორც ფართო ტურისტული ინდუსტრიის ქვეჯგუფმა, მოიპოვა ყურადღება, როგორც მოგზაურობის მდგრადმა მიდგომამ, რომელიც ხელს უწყობს კონსერვაციას და სარგებელს მოუტანს ადგილობრივ თემებს. ნაშრომი განიხილავს ეკოტურიზმის როლს ქვეყნის მდგრად განვითარებაში, ფოკუსირებულია მის ეკონომიკურ, ეკოლოგიურ და სოციალურ-კულტურულ ზემოქმედებაზე. ტურისტულ პრაქტიკაში მდგრადობის პრინციპების ინტეგრირებით, ეკოტურიზმი ხელს უწყობს ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებას ადგილობრივი მოსახლეობის საარსებო წყაროს გაძლიერებისას. ნაშრომი განიხილავს სხვადასხვა ქვეყნების რეალურ პრაქტიკას, რათა ხაზი გაუსვას წარმატებულ ეკოტურიზმის მოდელებს და მათ წვლილს მდგრადი განვითარების მიზნებში. გარდა ამისა, ნაშრომი განიხილავს გამოწვევებს და შესაძლებლობებს ეკოტურიზმის ინიციატივების განხორციელებაში, განსაკუთრებით განვითარებად ქვეყნებში, სადაც ეკონომიკური ზრდის დაბალანსება გარემოს დაცვასთან არის გადამწყვეტი. დასკვნები ხაზს უსვამს ყოვლისმომცველი პოლიტიკის, საზოგადოების ჩართულობისა და დაინტერესებულ მხარეებს შორის თანამშრომლობის აუცილებლობას, რათა მაქსიმალურად გაიზარდოს ეკოტურიზმის სარგებელი და უზრუნველყოს მისი გრძელვადიანი სიცოცხლისუნარიანობა, როგორც მდგრადი განვითარების მამოძრავებელმა ძალამ.

საკვანძო სიტყვები: ეკოტურიზმი, მდგრადი განვითარება, გარემოს დაცვა, მდგრადი ტურიზმი.

JEL: Z320

DOI: 10.52244/c.2024.11.18

შესავალი

ეპოქაში, სადაც გარემოს დეგრადაცია და არამდგრადი პრაქტიკა საფრთხეს უქმნის ჩვენი პლანეტის კეთილდღეობას, ეკოტურიზმის კონცეფცია ჩნდება, როგორც სასიცოცხლო გადაწყვეტა ეკონომიკური ზრდის დაბალანსებისთვის გარემოს დაცვასთან. ეკოტურიზმი, რომელიც განისაზღვრება, როგორც უსაფრთხო მოგზაურობა ბუნებრივ ადგილებში,

რომლებიც იცავს გარემოს და აუმჯობესებს ადგილობრივი მოსახლეობის კეთილდღეობას, წარმოადგენს მძლავრ ინსტრუმენტს მდგრადი განვითარების ხელშეწყობისთვის.

ეკოტურიზმი და მდგრადი განვითარება: სინერგიული ურთიერთობა- ეკოტურიზმი არსებითად არის დაკავშირებული მდგრადი განვითარების პრინციპებთან. ბუნებრივი რესურსების კონსერვაციისა და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნების პრიორიტეტების მინიჭებით, ეკოტურიზმი ხელს უწყობს ტურიზმისა და გარემოს ჰარმონიულ ურთიერთობას. ეს სინერგია აუცილებელია გრძელვადიანი მდგრადობის მიზნების მისაღწევად.

ეკოტურიზმის ეკონომიკური გავლენა

ეკოტურიზმის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი წვლილი მდგრად განვითარებაში არის მისი პოტენციალი- ეკონომიკური სარგებელი მოახდინოს გარემოზე ზიანის მინიმიზაციისას. განსხვავებით მასობრივი ტურიზმისგან, რომელიც ხშირად იწვევს ბუნებრივი რესურსების ზედმეტ ექსპლუატაციას, ეკოტურიზმი ხელს უწყობს ამ რესურსების მდგრად გამოყენებას, რაც უზრუნველყოფს მათ ხანგრძლივობას.

სამუშაო ადგილების შექმნა და შემოსავლის გამომუშავება- ეკოტურიზმი დასაქმების შესაძლებლობებს უქმნის ადგილობრივ თემებს, განსაკუთრებით სოფლად და შორეულ რაიონებში. ის აძლიერებს ადგილობრივ მოსახლეობას სამუშაო ადგილების შექმნით სტუმართმომყვარეობის, გიდის, ტრანსპორტირებისა და ხელოსნობის ინდუსტრიებში. უფრო მეტიც, ეკოტურიზმიდან მიღებული შემოსავალი შეიძლება რეინვესტირება მოხდეს ადგილობრივ ინფრასტრუქტურაში, განათლებასა და ჯანდაცვაში, რითაც გააუმჯობესებს ცხოვრების საერთო ხარისხს.

ადგილობრივი ბიზნესის მხარდაჭერა- ეკოტურიზმი ხელს უწყობს ადგილობრივი ბიზნესების ზრდას, როგორცაა ეკო-ლოჯები, რესტორნები და ხელოსნების ბაზრები. ადგილობრივი წარმოების პროდუქტებისა და სერვისების პოპულარიზაციის გზით, ეკოტურიზმი აძლიერებს ადგილობრივ ეკონომიკას და ამცირებს ეკონომიკურ გაჟონვას, რომელიც ხშირად ასოცირდება საერთაშორისო ტურიზმთან.

ეკოტურიზმის გარემოზე ზემოქმედება

ეკოტურიზმი გადამწყვეტ როლს თამაშობს გარემოს დაცვაში ბუნებრივი რესურსების მდგრადი გამოყენების ხელშეწყობით და ეკოსისტემების შენარჩუნების მნიშვნელობის შესახებ ცნობიერების ამაღლებით.

კონსერვაციის ძალისხმევა- ეკოტურიზმი ხშირად აფინანსებს კონსერვაციის პროექტებს, მათ შორის გადაშენების პირას მყოფი სახეობების დაცვას, ტყის აღდგენის პროგრამებს და დაცული ტერიტორიების შექმნას. ეს ინიციატივები ხელს უწყობს ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებას და ეკოსისტემების დაცვას ადამიანის საქმიანობის მავნე ზემოქმედებისგან.

გარემოსდაცვითი განათლება- ეკოტურიზმი წარმოადგენს საგანმანათლებლო კომპონენტს, რომელიც ამაღლებს ტურისტებში გარემოსდაცვითი საკითხების შესახებ ცნობიერებას.

ეკოტურიზმის სოციალურ-კულტურული გავლენა

ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი სარგებელის გარდა, ეკოტურიზმი ასევე ხელს უწყობს კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებას და პოპულარიზაციას.

კულტურის შენარჩუნება- ეკოტურიზმი სტიმულს აძლევს ადგილობრივ თემებს შეინარჩუნონ თავიანთი კულტურული ტრადიციები და პრაქტიკა. ტრადიციული ხელნაკეთობების, მუსიკის, ცეკვისა და რიტუალების ჩვენებით, ეკოტურიზმი ხელს უწყობს კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებას თანამედროვე სამყაროში.

თემის გაძლიერება- ეკოტურიზმი აძლიერებს ადგილობრივ თემებს გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში მათი ჩართვით და ტურისტულ აქტივობებზე კონტროლის მინიჭებით. ეს მონაწილეობითი მიდგომა უზრუნველყოფს, რომ ტურიზმის განვითარება შეესაბამება საზოგადოების ღირებულებებსა და საჭიროებებს, რაც გამოიწვევს უფრო მდგრად და სამართლიან შედეგებს.

გამოწვევები და შესაძლებლობები ეკოტურიზმში

მიუხედავად იმისა, რომ ეკოტურიზმი უამრავ სარგებელს გვთავაზობს, ის ასევე წარმოადგენს გამოწვევებს, რომელთა მოგვარებაც საჭიროა, რათა უზრუნველყოს მისი ეფექტურობა, როგორც მდგრადი განვითარების ინსტრუმენტი.

კონსერვაციისა და განვითარების დაბალანსება- ეკოტურიზმში მთავარი გამოწვევაა გარემოს დაცვასა და ეკონომიკურ განვითარებას შორის სწორი ბალანსის პოვნა. ეკოტურისტული ადგილების ზედმეტმა კომერციალიზაციამ შეიძლება გამოიწვიოს გარემოს დეგრადაცია, ხოლო განუვითარებლობამ შეიძლება შეზღუდოს ეკონომიკური სარგებელი ადგილობრივი თემებისთვის.

შესაძლებლობების განვითარება და განათლება- იმისთვის, რომ ეკოტურიზმი იყოს მდგრადი, მნიშვნელოვანია ადგილობრივი თემებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობების განვითარება. ტრენინგსა და საგანმანათლებლო პროგრამებს შეუძლიათ აღჭუროს ისინი ცოდნითა და უნარებით, რომლებიც საჭიროა ეკოტურიზმის საწარმოების ეფექტურად მართვისთვის.

პრაქტიკა (შემთხვევის ანალიზი): წარმატებული ეკოტურიზმის მოდელები

ეკოტურიზმის პოტენციალის საილუსტრაციოდ მდგრადი განვითარების კუთხით, განვიხილოთ სხვადასხვა ქვეყნების გამოცდილება:

კოსტა რიკა: კოსტა რიკას ხშირად მოიხსენიებენ, როგორც წარმატებული ეკოტურიზმის წამყვან მაგალითს. ქვეყანამ შეიმუშავა ძლიერი ეკოტურიზმის სექტორი, რომელიც მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს მის ეკონომიკას და ასევე იცავს მის მდიდარ ბიომრავალფეროვნებას. ეროვნულმა პარკებმა, ველური ბუნების რეზერვებმა და მდგრადმა პრაქტიკამ კოსტა რიკა გლობალურ ლიდერად აქცია ეკოტურიზმში.

ბუტანი: ბუტანის „მაღალი ღირებულების, დაბალი ზემოქმედების“ ტურისტული პოლიტიკა ხაზს უსვამს მისი კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის შენარჩუნების

მნიშვნელობას. ტურისტების რაოდენობის შეზღუდვით და დღიური გადასახადის გადახდით, ბუტანი უზრუნველყოფს, რომ ტურიზმის განვითარება შეესაბამისობას მისი მდგრადობის მიზნებთან.

კენია: კენიის თემზე დაფუძნებულმა ეკოტურიზმის პროექტებმა მასაი მარას რეგიონში წარმატებით გააერთიანა კონსერვაცია და საზოგადოების განვითარება. ამ ინიციატივებმა არა მხოლოდ დაიცვა ველური ბუნება, არამედ გააუმჯობესა ადგილობრივი მასაის თემების საარსებო წყარო.

დასკვნა-რეკომენდაციები

ეკოტურიზმს აქვს პოტენციალი იყოს მდგრადი განვითარების ძლიერი მამოძრავებელი ძალა, რაც გამოიხატება ეკონომიკურ, გარემოსდაცვით და სოციალურ-კულტურულ სარგებელში, ეკოტურიზმი ხელს უწყობს როგორც დღევანდელი, ისე მომავალი თაობის კეთილდღეობას. თუმცა, მისი სრული პოტენციალის რეალიზაციისთვის აუცილებელია მის განხორციელებასთან დაკავშირებული გამოწვევების მოგვარება და ეკოტურიზმის პრაქტიკის მდგრადობის პრინციპებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა. მთავრობებს, ადგილობრივ თემებსა და კერძო სექტორს შორის თანამშრომლობის ხელშეწყობით, ეკოტურიზმს შეუძლია გადამწყვეტი როლი ითამაშოს მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევაში და უფრო მდგრადი მომავლის მშენებლობაში.

პოლიტიკის განხორციელება- მთავრობებმა უნდა შეიმუშაონ და განახორციელონ პოლიტიკა, რომელიც ხელს შეუწყობს მდგრადი ეკოტურიზმის პრაქტიკას, მათ შორის რეგულაციებს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების, ნარჩენების მართვისა და მიწათსარგებლობის შესახებ.

თემის ჩართულობა- ადგილობრივი თემები აქტიურად უნდა იყვნენ ჩართულნი ეკოტურიზმის პროექტების დაგეგმვასა და მართვაში, რათა ჩაერთონ ტურიზმის განვითარებაში და ჰქონდეთ წილი კონსერვაციის საქმეში.

განათლება და ინფორმირებულობა- უნდა შემუშავდეს საგანმანათლებლო პროგრამები ტურისტების, ადგილობრივი თემებისა და დაინტერესებული მხარეების ცნობიერების ამაღლების მიზნით მდგრადი ტურისტული პრაქტიკის მნიშვნელობის შესახებ.

მონიტორინგი და შეფასება- ეკოტურისტული აქტივობების მუდმივი მონიტორინგი და შეფასება აუცილებელია გარემოზე და თემებზე მათი გავლენის შესაფასებლად და მდგრადობის გასაუმჯობესებლად საჭირო აქტივობების შესასრულებლად.

შესაბამისად, ამ ზემოთ აღნიშნული რეკომენდაციების საფუძველზე ქვეყნებს შეუძლიათ გამოიყენონ ეკოტურიზმი მდგრადი განვითარებისთვის, შეინარჩუნონ ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობა და გააუმჯობესონ თავიანთი მოქალაქეების ცხოვრების ხარისხი.

გამოყენებული ლიტერატურა

- Buchsbaum, B. D. (2004). Ecotourism and Sustainable Development: The Case of Costa Rica. *Journal of Sustainable Tourism*, 12(1), 20-37. <https://doi.org/10.1080/09669580408667225>
- Cater, E., & Lowman, G. (Eds.). (1994). *Ecotourism: A Sustainable Option?* John Wiley & Sons.
- Diamantis, D. (1999). The Concept of Ecotourism: Evolution and Trends. *Current Issues in Tourism*, 2(2-3), 93-122. <https://doi.org/10.1080/13683509908667847>
- Honey, M. (2008). *Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise?* (2nd ed.). Island Press.
- Mbaiwa, J. E. (2003). The Socio-Economic and Environmental Impacts of Tourism Development on the Okavango Delta, North-Western Botswana. *Journal of Arid Environments*, 54(2), 447-467. <https://doi.org/10.1006/jare.2002.1101>
- Patterson, C. (2007). *The Business of Ecotourism: The Complete Guide for Nature and Culture-Based Tourism Operations* (2nd ed.). Ecotourism Press.
- Ross, S., & Wall, G. (1999). Ecotourism: Towards Congruence Between Theory and Practice. *Tourism Management*, 20(1), 123-132. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(98\)00098-3](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(98)00098-3)
- Scheyvens, R. (1999). Ecotourism and the Empowerment of Local Communities. *Tourism Management*, 20(2), 245-249. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(98\)00069-7](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(98)00069-7)
- Weaver, D. B. (2001). *The Encyclopedia of Ecotourism*. CABI Publishing.
- Weaver, D. B. (2008). *Ecotourism* (2nd ed.). John Wiley & Sons.
- Wood, M. E. (2002). *Ecotourism: Principles, Practices, and Policies for Sustainability*. United Nations Environment Programme (UNEP).

The Role of Ecotourism in Sustainable Development of the Country

Ana Mazmishvili

Phd in Business administration

Abstract

Ecotourism, as a subset of the broader tourism industry, has gained attention as a sustainable approach to travel that promotes conservation and benefits local communities. This paper examines the role of ecotourism in the sustainable development of a country, focusing on its economic, environmental and socio-cultural impacts. By integrating the principles of sustainability into tourism practices, ecotourism contributes to the preservation of natural and cultural heritage while strengthening the livelihoods of local people. The study explores case studies from different countries to highlight successful ecotourism models and their contribution to the Sustainable Development Goals (SDGs). In addition, the paper examines the challenges and opportunities in implementing ecotourism initiatives, particularly in developing countries where balancing economic growth with environmental protection is critical. The findings highlight the need for comprehensive policies, community engagement and collaboration between stakeholders to maximize the benefits of ecotourism and ensure its long-term viability as a driver of sustainable development.

Keywords: Ecotourism, sustainable development, environmental protection, sustainable tourism.

JEL: Z320

DOI: 10.52244/c.2024.11.18

References

- Buchsbaum, B. D. (2004). Ecotourism and Sustainable Development: The Case of Costa Rica. *Journal of Sustainable Tourism*, 12(1), 20-37. <https://doi.org/10.1080/09669580408667225>
- Cater, E., & Lowman, G. (Eds.). (1994). *Ecotourism: A Sustainable Option?* John Wiley & Sons.
- Diamantis, D. (1999). The Concept of Ecotourism: Evolution and Trends. *Current Issues in Tourism*, 2(2-3), 93-122. <https://doi.org/10.1080/13683509908667847>
- Honey, M. (2008). *Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise?* (2nd ed.). Island Press.

Mbaiwa, J. E. (2003). The Socio-Economic and Environmental Impacts of Tourism Development on the Okavango Delta, North-Western Botswana. *Journal of Arid Environments*, 54(2), 447-467. <https://doi.org/10.1006/jare.2002.1101>

Patterson, C. (2007). *The Business of Ecotourism: The Complete Guide for Nature and Culture-Based Tourism Operations* (2nd ed.). Ecotourism Press.

Ross, S., & Wall, G. (1999). Ecotourism: Towards Congruence Between Theory and Practice. *Tourism Management*, 20(1), 123-132. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(98\)00098-3](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(98)00098-3)

Scheyvens, R. (1999). Ecotourism and the Empowerment of Local Communities. *Tourism Management*, 20(2), 245-249. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(98\)00069-7](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(98)00069-7)

Weaver, D. B. (2001). *The Encyclopedia of Ecotourism*. CABI Publishing.

Weaver, D. B. (2008). *Ecotourism* (2nd ed.). John Wiley & Sons.

Wood, M. E. (2002). *Ecotourism: Principles, Practices, and Policies for Sustainability*. United Nations Environment Programme (UNEP).